

School
de de
lecten
us der
ig saldo
orming
nds ten
ften en
nte van
12 stu-
dersteu-
72835.

opmer-
n, toen
stel van
Amster-
Minister
Onder-
geering
len voor
urij ge-
den des-
dienien.
Hooger
olg van
isser en
En de
logen en
voering
de reeds
p, waar-
op eene
oek zou
l van de

stie hier

cort aan
ref, dat
tal jaren
logische
op den
ame van
had, om
geering
termijn
ing dan
aange-
e voor-
het zou
geweest,
bij de
orstellen

te wijze,
een ele-
raffeloos

woorden
gen zal.
schrift
st. Wan-
rookleur
niet een-
der den
en de
rs in de
die van
ken van
en geest.
het Hol-
chreven,
er soort-
gebezigd
Christus
heeren
Heere ;
nre kin-
Vader,
en, maar
ge God.
elst, de
te doen
van dien
sten zal
aandui-
gebruikt
shrijven ;
het zou

taal, die
oldleier
ad, hoort
te heilige
in Heere
trekking
rdt aan-
gemeene
cheiden.
e, omdat
n eigen-
ulken in
Avond-
ges be-
Gods is
ddelijke
zijn tal
de Ge-

der be-
sten tijd
de ge-
nen van
de duiden
dit niet
ge maar
alleen
In het
gewone
van de
ten en
dijft de
bedoelt
En de
daarin,
hoofd-
Bijbel
in die
arakter

van den Bijbel louchent en hem alleen als
een gewoon menschelek boek beschouwt.
Natuurlijk is dit niet de bedoeling van
degenen, die ook in onze kring van
schrift, schriftspiraat, schriftbewijs en
schriftleer schrijven, maar ook die schijn
dient vermeden te worden, alsof men tot
in de spelling der woorden toe liefst bij
de moderneren zich aansluit. De vroomheid
der taal luidt er schade door en de eer-
heid voor de Schrift kon er door worden
verzwakt.

Dr. H. H. K.

Leestafel.

L. Dr. P. J. W. KLAARHAMER, TAAL EN LOON
VAN DEN EVANGELIEDIENAAR. Utrecht - P. den
Boer - 1916.

In Augustus was het vijf-en-twintig jaar ge-
leden, dat Dr. KLAARHAMER als predikant in
de Gereformeerde Kerk van Utrecht kwam.
Naar aanleiding van dit feit hield hij de ge-
denkrede, die hier in druk voor mij ligt.

Het is een preek uit 1 Corinthen 3 : 5-9.
Op dat uit leg ik nadruk, want het is de ge-
denkwoord gegroet uit dat Schriftwoord.
Maar, gelijk de druiwen zich verbijzonderen
naar de gesteldheid van den grond waarin de
winstok waaraan zij groeien geplant is, zoo is
het ook met dit denkenwoord uit dat Schrift-
woord. Zonder dat aan den eisch van de Schrift
te laten zeggen wat zij zegt, ook maar iets is te
kort gedaan, *preft* men toch uit dit denken-
woord, dat uit dat Schriftwoord gegroet is het
bijzondere, het heel individuele der persoon-
lijkheid van deze prediker.

En dat bijzondere komt allereerst uit in die
vele korte, aphoristische, spits-puntige zinnen-
tjes, die KLAARHAMER, door op de *pointe* van zoo'n
zinnetje met eigenaardig stemgeluid de klem te
leggen, bij zijn hoorders er veelal weet te doen
ingaan als prikkelen en nagelen.

Dan niet alleen aan den vorm, maar ook aan
den inhoud van deze preek komt dat heel in-
dividuelle van zijn persoonlijkheid uit.

Zeker, hij is te goed exegete om de Schrift
niet te laten zeggen wat ze zegt. Maar, wanneer
hij zijt eenmaal in zijn bewustzijn is inge-
plant, ondergaat het daar de inwerking der
eigenaardige gesteldheid van al wat in zijn be-
wustzijn functioneert: van zijn denken, zijn voe-
len, zijn willen.

Terecht is hij zich bewust, dat in deze vijf
verzen van zijn tekst gesproken wordt van de
taal en het loon van den Evangeliedenaar. Maar
hij weet ook wat hij daarmee in de eerste
bediening des Woords na volbrachten 25-jarigen
dienst in Utrecht kerk te doen heeft en ook
wil hij wat hij weet. Het Schriftwoord doet,
naar hij weet, van de taal en het loon van den
Evangeliedenaar spreekt, gaat hij u ontvooien.

Het is hem de kiem, het zaad waaruit zijn
in den gedenkstond te spreken denkenwoord
zich ontwikkelen zal. Het algemeene in de
taal van den Evangeliedenaar verbijzonderd
zich dus tot de taal van den Evangeliedenaar
zoals hij zich die in zijn 25-jarigen dienst te
Utrecht heeft gesteld, en van het loon van den
Evangeliedenaar spreekt hij in zijn gedenk-
woord zoons hij voor zich dat verwacht. En
nu is het juist dit niet bij wat altijd en overal
kan gezegd blijven, maar het komen tot wat
toen hij te Utrecht op den dag van gedenken
zijn woord deed uitgaan, moest gezegd, dat
deze preek zoo voorbeeldig maakt.

Welke naam KLAARHAMER zich voor de taal
van den Evangeliedenaar stelt, vernemen zij
hoorders, bij wijze van tegenstelling, wanneer
hij van de norm spreekt, die in 1 Corinthen
aan de Evangeliedieners stelde: „Zij moesten
zich richten tot verstand en gevoel en verbeel-
ding, maar niet tot de conscientie en den wil.“ p. 5.

En evenzoo bij wijze van tegenstelling, wan-
neer hij afkeurend zegt: „Maar de evangeli-
dienaars kan ook trachten, een evangelie te
brengen, dat naar den mensch is,
dat zich aanbeveelt aan het wijsgeerig denken,
welks prediking een aesthetisch genot geeft,
dat gevoel en verbeelding streelt,
een evangelie, waaruit de ernaars van het
Kruis is weggenomen, dat het hoogmoedige hart
niet kwetsen en dat de conscientie niet veront-
ruste.“ p. 14. Nu moet ik eerlijk bekennen, dat
die drie spits-puntige Klaarhamer'sche zin-
netjes uit de laatste uitspraak er dimalt niet
bij mij zijn ingegaan en dat ik, wat de eerste
uitspraak betreft, van meening ben, dat de
Evangeliedieners door het eene te laten het
andere niet wel kan doen. Het wil mij voorkomen,
dat mijn oude vriend KLAARHAMER het in die
twee uitspraken wat al te eenzijdig neemt, en dit
te meer omdat de enkele malen, dat ik onder
het gehoor van deren begaafden prediker zat,
zijn Evangeliedieners zich wel degelijk even-
zeer tot mijn conscientie en wil, als tot mijn
verstand, gevoel en verbeelding richtte.

Toch versta ik deze eenzijdigheid wel.
KLAARHAMER is, al ontbrekt het hem aller-
minst aan teederheid en „soff des ames“, voor
alles een prediker der gerechtigheid, en zijn
prediking bedoelt dan ook voor alles, „te kwet-
sen het hoogmoedige hart en te verontrusten de
conscientie“ door te doen uitschitteren voor
zijn hoorders de majesteit van Gods Recht, om
dus de verboden van hart en de verontrus-
ten van conscientie te bewegen tot het zoeken
van hun gerechtigheid in Christus.

Deze is dan ook de norm die hij zich voor
zijn Evangeliedieners gesteld heeft.

Prediker der gerechtigheid, ieder prediker
moet het zijn, maar KLAARHAMER is het in bij-
zondere mate door zijn stoere, krachtige per-
soonlijkheid.

Krachtig als de stervige ruggegraat van het
ros, die, hoe zwaar ook belast, van geen door-
buigen weet. In dezen geboren Amsterdamer
zit iets van de Frische mentaliteit met haar:
„wij knielen alleen voor God“.

Karakterhoedanigheden, ook die der krachtig-
heid van de persoonlijkheid, hebben hun
schaduwzijde.

Rothem spreekt in zijn *ETHIEK* van de „val-
sche“ krachtigheid der persoonlijkheid en KLAAR-
HAMER spreekt op p. 18 in zijn gedenkwoord
van „karakterzonden“.

Zeker, een kind van God komt eerst in zijn
sterven van zijn zonde af. Maar de macht van
de zonde wordt reeds in zijn leven zoo getem-
perd, dat het echte door het valsche heen-
breukt en de schaduwen vlieden bij het licht
der heiligen Genade. Weldadig doet het aan,
deze man van krachtige persoonlijkheid, waar
hij, in zijn gedenkwoord, zijn prediking toetst
aan de norm, in het besef van tekortkoming in
de vervulling zijner taak, diep ootmoedig te zien
buigen voor zijn God, en van het loon dat ook
hij verwacht, niet anders te hooren spreken, dan
van genade-loon.

Maar ook nog in ander opzicht komt aan
den inhoud van deze preek dat heel individuele
van den prediker uit.

Met zijn krachtige persoonlijkheid hangt op

het innigst aan zijn reformatorische zin. Hij,
die reeds lang voor hij, nu 25 jaar geleden, te
Utrecht kwam, op het gebied van de Kerk en
de Theologische wetenschap de gapende kloof
gezien had tusschen wat, naar zijn overtuiging,
zijn moest en wat *is*, was reeds toen gezind om
wat zijn moest, ook te doen worden en, nog
staande in al de volheid van zijn mannelijke
kracht, hebben wij hem die gezindheid in de
dagen der Doleantie en ook later in refor-
matorische daden zien doorvoeren.

In brandenden, verterenden ijver voor het
Huis des Heeren.

En op bladzijde 18 van zijn gedenkwoord,
spreekt hij van dit zijn „spogen om de kerk en
de wetenschap tot reformatie te leiden en door
reformatie van die beiden al het leven te bren-
gen tot de gehoorzaamheid aan de wet en het
getuigenis Gods.“

En nu, na 25 jaren, waaraan de dienst te
HILVERSUM en de zeer zware te Middelburg
vooraf zijn gegaan en nu terwijl de ouderdom
en grijsheid daar is, en bij dezen man, bij wie,
doordat hij veel gedragen en veel gedaan heeft,
ook veel kracht is verterd, is echter nog niet
verteerd de krachtige wil, om sal het leven te
brengen tot de gehoorzaamheid aan de wet en
het getuigenis Gods.

„En nu? Ach, soms kan ik schier den drang
niet weerstaan, om met den diep teleurgestelden
godsdienst van den ouden dag uit te roepen:
Heere, het is genoeg, neem mijn ziel maar van
mij, te zoo lees ik op 18.

Want deze idealist, bezield voor het hooge
ideaal, dat sedert jaren de leidster op zijn
levensgang is geweest, is teleurgesteld.

Zijn ideaal is geen werkelijkheid geworden.
En in de nog ongebroken kracht zijner per-
soonlijkheid, die niet duldt een „mooi vanden-
tusschen waarheid en leugen, tusschen wat voor
God zijn moet en wat voor God niet kan be-
staan, kan hij geen „satisfactie“ zijn; kan hij niet
de bestaande toestanden niet „voldaan“ wezen.
Maar toch is onder de teleurstelling van wat
niet is, nog niet is, die Elia-stemming maar *soms*.

Op diezelfde bladzijde van zijn gedenkwoord
lees ik ook:

„Doch de Heere is getrouw. Wat hij belooft
doet Hij.“

„Hij laat zijn handewerk niet varen, maar
Hij volhardt, wat Hij begunst.“

„Dit is mijn hope.“

Ook bij alle teleurstelling heeft het vertrouwen
op zijn God dezen idealist bewaard voor een
wanhopen aan de bereiking van het doel waar-
voor hij zich gaf.

Om de plaats, die Dr. KLAARHAMER heeft in
ons kerkelijk leven en in veler harten, is de
lezing van deze preek ook voor andere dan de
leden van Utrecht's Kerk van belang.

2. PAARLEN UIT DE GESCHRIJVEN VAN DR.
MAARTEN LUTHER. Vierde Druk. Corns Venmick.
Gouda 1916.

Een boekje in duodecimo-formaat.
Voorop dit vertaalde citaat uit een brief van
CALVIN.

„Ik wensch, dat gij wel moogt bedenken,
welk een groot man Luther is, en met welke
uitstekende gaven hij voorzien is geweest, met
welk een stout en kloekmoedig hart, met wat
bekwaamheid en kracht van leerling hij het Rijk
van den Antichrist heeft bestreden, en niet wat
wij hij getracht heeft de leer der zaligheid
voort te planten. Ik plaecht wel te zeggen: al-
hoewel Luther mij een duivel noemde, zoo zou
ik hem nochtans voor een waardig dienaar
van Christus erkennen.“

Het boekje zelf is een vertaling van een
Duitsch werkje, dat door den predikant te
Elsfeld K. A. DORING, in 1830 werd uit-
gegeven en een aantal ketspreken en frag-
menten uit LUTHER'S Schriften bevatte.
DÖRING schreef in zijn Voorwoord, dat deze
woorden van den Hervormer waren „als ge-
schept uit de diepte van het geloofhart en
des geestelijken levens en met volle recht PAARLEN
genoemd worden, met welke men geest en hart,
ja den geheelen inwendigen mensch kan ver-
nemen.“

Van dit Duitsche werkje van DÖRING, gaf A.
ROOSEBOOM Jr. te Amsterdam in 1849 een
Hollandsche vertaling, waarbij hij enkele stukken
die hem „minder belangrijk, of ook voor ver-
keerde toepassing, voorkwamen, door andere
uit LUTHER'S werken verving.

Van dit Hollandsche boekje verscheen in 1843
een tweede en in 1847 een derde druk, waaraan
een brief van LUTHER aan MELANCTHON, over-
genomen uit MERKE D'AUBIGNÉ'S *GESCHIEDENIS
DER HERVORMING*, werd toegevoegd. Verleden
jaar is van deze uitgave, door den heer
VENNIE te Gouda een vierde druk ter perse
gelegd en ons dezer dagen toegezonden. Het
zijn 280 citaten.

Na het te hebben doorgelezen, kan ik het ten
teerste aanbevelen.

Officiële Berichten.

Vrije Universiteit.

Maandag 11 September l. werd onder leiding
van den Voorzitter dr. W. A. van Es, van
Leeuwarden, in de vergaderzaal achter de Noor-
derkerk te Leeuwarden een vergadering gehou-
den van het comite van actie tot opwekking
van de belangstelling en de liefde voor de Vrije
Universiteit, in (Friesland (Noordelijk gedeelte).
Uit de mededeelingen die werden gedaan bleek,
dat de arbeid door het comite in den vorigen
winter verricht, niet ongezegd is geweest. Op
vele plaatsen zijn opwekkingscomitees ge-
houden, die hier en daar het aantal leden en
contribuanten en het bedrag der contributies
niet onbelangrijk hebben doen stijgen. Toch
scheen op tal van plaatsen de belangstelling
nog niet zoo groot, als het hoog belang, dat
op het spel staat, wel waard is. Ook werd er
op gewezen, dat er weinig groote giften waren
ingekomen, terwijl toch in het algemeen de
welvaart in de provincie in het afgelopen jaar
zeer groot was geweest. Onbegrijpelijk werd het
ook geacht, dat er zelfs nog wel eens een ker-
keraad ener gereformeerde kerk was geweest,
die uit vrees voor verdeeldheid in de gemeente
geaarzeld had een samenkomst in het belang
der Vrije Universiteit te organiseren, alsof
niet het hoog belang van gereformeerde Hooger
onderwijs juist een der Vereenigingspunten
moet zijn voor al degenen, die onze gerefor-
meerde belijdenis lief hebben. Er kan dan ook
niet voldoende worden gerestitueerd, dat ne-
gens, waar de samenkomsten waren gehouden,
ook maar iets was gebleken, waardoor zulke een
vrees gewettigd scheen. Besloten werd daarom
ook den aanstaanden winter den aangevangen
arbeid weder met kracht voort te zetten, opdat
de liefde voor onze stichting ook in dit deel
des lands meer algemeen mocht worden. Daar-
toe zullen dan ook dezer winter weder op on-
derscheiden plaatsen spreekbeurten worden ge-
organiseerd, terwijl ook zal gepoogd worden, in
het einde van Februari of in het begin van
Maart weder te Leeuwarden een provinciale
Universiteitsdag te houden.

De heeren die zich voor het vervullen van
sprekbeurten hebben beschikbaar gesteld, zijn
de predikanten H. J. Allaart, de Haringen, Dr.
W. A. van Es te Leeuwarden, J. P. Klaarhamer
te Wommels, W. L. M. de Kollum, J. D. v. d.
Munnik te Leeuwarden, R. van Reenen te
Reitsum.

Buitenland.

N. Amerika. Tweecerle oordeel over
de jongste Synode der Chr. Geref.
kerk.

In De Wachter vinden wij het volgende
oordeel over de Synode der Chr. Geref. kerk,
die in Aug. '16 gehouden werd.

„Wij gingen naar huis.
Maar o, zoo onvoldaan.“

Als deze synode met een bijzondere naam
in de geschiedenis aangetekend moest worden,
zou het kwalijk een andere naam kunnen zijn
dan die van een synode welke de zaken van
de baan schoof.

De kwestie van een zuiverder verhouding
tusschen kerk en wetenschap, tusschen cura-
tum en professoren kon niet tot oplossing ge-
bracht.

De vraag naar den kerkelijken staat der
zendelingen werd uitgesteld.

De vraag omtrent het bedanken van het
lidmaatschap, toch anders beide niet zulke
moelijke vraagstukken, eveneens tot een vol-
gende synode.

De kwestie van vrouwenstemrecht naar poli-
tiek terrein verwezen. Alsof de kerk geen
roeping had om, natuurlijk zich niet in poli-
tiek bewegingen te mengen, maar om leiding
en licht op sociaal terrein te geven, voor zo-
ver het de beginselen aangaat.

De union-kwestie verdonkerde maand.

De vraag, hoe onze kerken tegenover den
Europeeschen oorlog en zijn gruwelen stonden,
naar „zuiver internationaal recht“ verwezen.

De echtscheidingskwestie naar Nederland en
Zuid-Afrika opgezonden.

Ach, wat hadden we eigenlijk op de synode
gedaan! Een hoop geredeneerd en gedebatteerd,
op zijn best wat gekramd en gelijmd, maar
waarin hadden we nu onze kerken verder ge-
bracht?

„Die het meest er van gewogen heeft,
Het best er van gesproken heeft“

placht Vader Cats te zeggen.

We zeggen niet, dat in alle kwesties anders
gehandeld had kunnen worden, zoals we er
nu voor staan. Er waren gewis kwesties welke
afgehandeld hadden kunnen worden, maar in
andere kwesties kon niet anders gehandeld.

Maar juist dit, dat niet anders gehandeld
kon worden, is oorzaak van onze smart.

Onze hulpeloosheid, onze slapheid, onze
aanechtheid, dat we geen cordate, resolute,
principiele besluiten konden nemen, dat is het,
wat zoo bedroeft.

Er was vooral in 't laatste zoo iets van een
geest om er maar gaauw doorheen te komen.
Zoo iets van: zie zoo, dat is ook weer achter
den rug.

Maar zoo weinig rustige principiele be-
spreking.

De verwerping van het voorstel om op het
besluit in zake de unions, den voorgaanden
avond in een ommeslente genomen, zonder dat
allen zich recht bewust waren waar het over
ging, terug te komen, bewees het.

Dit oordeel is niet gunstig. Geheel anders
schrijft de heer A. Dijkstra in De Wachter. Hij
acht dat een „frische geest“ in de synode
heerschte en motiveert zijn oordeel aldus:

„Nu de synodale vergaderingen onzer Kerk
weer tot het verleden behooren, is het zeker
niet buiten orde om even stil te staan bij de
besluiten der Synode, waardoor onze harten tot
dankbaarheid gestemd worden.“

Allereerst in zake echtscheidingen. In verband
met de gemakkelijke wijze waarop in dit land
eene echtscheiding kan worden verkregen, komt
de kerk vaak voor moeilijke vraagstukken te
staan, aangezien de wetten des lands geen
bindend gezag voor de kerk van Christus heb-
ben, als zij op een bepaald punt tegen de uit-
spraken van Gods Woord ingaan. De Synode
deed wel, door een breder onderzoek daarom-
trent in te stellen.

Het besluit der synode inzake neutrale
unions toont evenzeer wijsheid en voorzichtig-
heid, aangezien dit vraagstuk zoo ingewikkeld
is in verband met eigenaardige Amerikaanse
toestanden, dat deze sociale kwestie niet door
een radicaal kerkelijk besluit kon beslecht
worden.

Dat de Synode niet inging op de zaak van
het Vrouwenstemrecht was te verwachten, doch
het stemt tevens tot dankbaarheid, dat onze
breedste kerkelijke vergadering zich onthield
van inmenging in een politieke zaak die van
tijd tot tijd door de burgers van dit land bij
de stembus in eene richting wordt geleid, over-
eenkomstig het inzicht en het recht van de meer-
derheid der kiezers. De synode besloot wijs-
elijk om niet in te gaan op het vraagstuk onzer
internationale staatkunde ten opzichte van den
handel in oorlogsmaterialen, aangezien dit een
staatkundig vraagstuk is waarover bekwaame
staatslieden van gevoelen verschillen, en waarin
de kerk moeilijk een besluit kan nemen, ook
afgedacht van de vraag of dit op haar terrein lag.

Ook het besluit der synode inzake den drank-
handel is zoo zuiver mogelijk, door eene deel-
name te toonen „dat de kerk niet groepen in
alle mogelijke kwaden door synodale besluit te
veroordeelen, doch anderszins te constateren,
dat, aangezien „de Saloon als inrichting een
ontzettend verdervende macht is geworden, geve
de Synode haren zedelijken steun aan bewe-
gingen om deze macht te breken“ enz.

Wij hebben stof om den Heere te danken,
dat de Synode onzer kerken niet verdwalede op
politieke, sociale en staatkundige paden, maar
dat zij zich hield op eigen terrein.“

WINCKEL.

Voor Kinderen.

OM EEN PENNING.

XL.

TRECHT. (Slot).

Dezen goeden raad heeft de vrouw gevolgd
en dat heeft zoveel haar als haar man goed
gedaan in de vele jaren, die hen in Gods gunst
nog waren toegelegd!

Het waren gelukkige jaren, waarin de gevon-
den en trouw bewaarde penning menig onoor-
baar woord tot beiden sprak. En zij merkten
op. De burgemeester leerde begrijpen, dat er
nog begerlijker dingen zijn dan die de wereld
heeft en geeft, en hij leerde hart en zinnen te
zetten allereerst op het hoogere en eeuwige, op
den schat die blijft ook al het andere ons
ontvalt. Dat werd hem tot een eeuwige zegen.

Hij leerde verstaan wat het woord des Heeren
Jesus zeggen wil: Vergader u geen schatten op
de aarde, waar ze de roet en de roest verderven,
en waar de dieven doorgraven en stelen. Maar
vergader u schatten in den hemel waar ze noch
moet roest verderven, en waar de dieven
niet doorgraven en stelen. En ook dat andere
woord: Waar uw schat is, daar zal ook uw
hart zijn. Naar waarheid kon eglang getuigd
worden: Burgemeester De Regt is na zijn
wonderbare redding van den dood een ander
mensch geworden.

Dat was, wat het inwendige betreft, alleen
voor den Heere God zichtbaar, die het hart
vormt en kan doorgronden. Maar naar het
uitwendige werd het openbaar voor velen.

Wel bleef hij de vijftige spaarzame man van
vroeger, maar iedereen uit zijn omgeving merkte
duidelijk uit al zijn doen en laten, dat zijn hoofd-
doel niet meer was bijzandenschappen, vergaren,
maar goed te doen met hetgeen de Heere God
hem schonk. De oude liefhebberij om ook het
kleinste dat nog niet kon doen te geven en te
gebruiken, bleef hem bij zoo lang hij leefde,
en was niet onbetuttel. Maar ook gaf hij weer
aanzienlijke sommen uit voor armen en nood-
lijden.

Zijn ambt bracht mee dat De Regt zoo nu
en dan met personen in aanraking kwam, die
zich aan eenig misdrijf hadden schuldig ge-
maakt. Onder dezen waren vele lichtzinnigen en
lui. In plaats van deze nu aanstonds te straf-
fen zocht onze burgemeester voortaan veeleer
hen door zachtheid en goedheid tot een beter
leven te brengen.

Heel zelden ook liet van nu aan, als er pre-
dikanten was, de burgemeester zijn plaats van
de kerk ledig. Hij had het daar niet te druk
voor, nu hij gevoeld had, hoe wat het zwaarste
is, ook het zwaarste moet weeten. Zijn vrouw
was hem behulpzaam, en beiden, man en vrouw,
gaven nu aan het dorp een voorbeeld, dat gun-
stige werkte.

In 't kort er was een geheele verandering,
een volslag omker tot stand gekomen, en velen
erkenden daarin de hand des Heeren, zelfs
onder hen die juist niet voor vroom be-
kend stonden. „Hij is de oude niet meer,
plachten zij te zeggen, maar de verandering is
verbetering. En daarin hadden zij gelijk. Meer-
malen konden De Regt en zijn vrouw van
heeler harte de schoone woorden zingen die wij
vinden in Ps 138 : 3:

Dan zingen zij, in God verblijd,
Aan Hem gewijd,
Van 's Heeren wegen;
Want groot is 's Heeren heerlijkheid,
Zijn majesteit
Ten top gestegen;
Hij slaat toch, schoon onemdig hoog.
Op hen het oog,
Die need'rig knielen;
Maar ziet van ver met gramschap aan
Den dien'len waan
Der trotse ziele.

Vele maanden gingen voorbij. De tijd die
Frits in de gevangenis moest doorbrengen, liep
ten einde. Weldra zou hij zich weer op vrije
voeten bevinden.

Hij had zich in zijn straftijd voorbeeldig ge-
dragen. Doch de vraag was, wat nu? Bij een
geregd leven en onder goede leiding kon, dat
was duidelijk, uit Frits nog iets goeds groeien.
Maar hoe?

Over het antwoord op de vraag peinsde de
burgemeester dagen lang nadat hij gehoord had
wanneer Frits weer vrij zou komen. In het eerst
wist hij niet wat te doen. Zou hij zich met den
landlooper en deugdelijk nog bemoeien? In dien
tijd lieten de meesten die konden helpen zulke
uitgeworpen uit de maatschappij links liggen.
Doch De Regt gevoelde dat hij zoo iets niet
doen mocht en besloot tot gansch iets anders.

Zoodra hij wist dat Frits tot hem komen
kon, noodigde hij hem daartoe uit. Frits keek
niet weinig op toen die noodiging kwam, en
dacht met schrik: Zou ik nog iets bij hem op
mijn kerfstok hebben. In elk geval kon hij
kwalijk weigeren. En zoo stonden na weinige
dagen weer tegenover elkander de twee mannen
die elkaar zoo bitter hadden gehaat.

„Frits Bertus“ sprak de burgemeester vriend-
delijk, „ga zitten, we moeten eens praten. Ik
zou gaarne over iets gewichtigts met u spreken.“

Nu komt het, dacht Frits, terwijl de ander
voortging.

„Wat denkt ge nu te beginnen?“

Frits betuigde, en men kon zien dat het hem
ernst was, dat hij o zoo gaarne een beter leven
zou aanvangen. Maar wie zou een man die tot
nog toe niets goeds had uitgevoerd, willen
helpen.

„Dat wil ik beproeven“, was het antwoord,
„en met Gods hulp zal 't gelukken ook. Als gij
wil medewerken, hoop ik te zien, dat ge van
een zwerveling een knap man wordt. Verkeerde
opvoeding en slecht gezelschap hebben u al
vroeg bedorven. Maar Gods genade is machtig
het kwade uit te roeien en u tot een nieuw
mensch te scheppen, die God den Heere lief
heeft en den naaste als zich zelf. Wilt gij dat?“

Frits wist niet wat hij hoorde. Voor het eerst
vernam hij de stem van een waren vriend, die
hem het vooruitzicht opende op een beter leven.
Hij barste in tranen uit, en verklaarde diep
geroerd zich in alles te zullen schikken wat de
burgemeester zou goedvinden.

Deze zijnerzijds hield even trouw woord als
Frits deed. Allengs werd deze geheel anders
dan vroeger. Menigeen zag het met verbazing.
Al kunnen wij over het hart niet oordeelen, er
is alle reden om te onderstellen dat de uitwen-
dige verandering slechts de vrucht was van
een nog grotere en betere inwendig. Maar
zeker is, dat in het geheele dorp mettertijd
niemand Wouter De Regt zoo geerd heeft en
zoo lief had als Frits, de vroegere zwerveling
en deugnet.

HOOGSTRAAT.

Ingezonden Stukken.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie.)

Mijnheer de Redacteur.

Zou ik nu eenmaal iets mogen insenden om
te te voegen aan mijn vorig schrijven van
4 Juni j.l.? Mij dunkt, dit hoort er nog bij,
omdat er toen niet gesproken was over de
melodieën der psalmen. Ik dacht daar bij mijn
schrijven wel om, maar vond geen aanleiding
om er over te schrijven, daar er niet over ge-
sproken was.

Nu er echter in de *Hervat* van 9 Juli, een
broeder, ik meen een HGE, over de betrokken
zaak zich is komen uitspreken, naar den wensch
van mijn hart, dat een, bekwaam dan ik, het
voor de Psalmen mocht opnemen, en ook over
de melodieën sprak, zou ik gaarne aan mijn
vorig schrijven iets over de wijzen der Psalmen
willen toevoegen.

Onder mijn huiselijke bezigheden eens een
Psalm zingende, het was de 52ste waar de ware
Israeliet tegenover den Edoniet zich hooren
laet. „Wat beroemt gij u in het kwade, o gij

geweldige? Gods goedertierenheid duurt toch
den ganschen dag.“ En ik zong dien psalm uit,
en vooral het laatste vers in de wijs lokte uit
om opnieuw te beginnen. En ik bleef in ge-
dachten en zei tot mijzelf, het vertrouwen dat
in het lied zich uitsprekt, zit ook in de wijs.
Of ik mij goed uitdruk? laat die kundige
organist, ik meen uit Gouda, die zoo aangenaam
en der zake kundig schreef over het orgel-
en de begeleiding van het kerkgezag, hier het
antwoord maar op geven. Dit was de aanleiding
dat ik ging nadenken over de melodie der
Psalmen en vond over het geheel genomen den
inhoud der liederen met de wijzen in overeen-
stemming, en ik dacht met achtung en bewon-
dering terug aan die mannen die groepen
waren geweest tot dezen arbeid. Wat zijn ze
thuis geweest in den inhoud en geest der
psalmen, wat heeft de H. G. hon ingelied, nu
nog mag de gemeente des Heeren haren ziel
er mede verwikelen. Een zeer kundige organist
uit de Herv. kerk sprak eens zijn bewondering
uit over de melodie van Ps. 51 als behoorend
bij den inhoud en geest van dien psalm. Dat
was een kundig mensch, een echte musicus